

УДК 81'25:37.016:821.133.1-3

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2026.109.15>

Ігнатенко В. Д.

АНАЛІТИЧНЕ ЧИТАННЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ (НА МАТЕРІАЛІ «*LE PETIT PRINCE*» А. ДЕ СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ)

У статті розглядається аналітичне читання художнього тексту як ефективний засіб формування перекладацької компетентності студентів. Аналітичне читання художнього тексту розглядається як ефективний засіб формування перекладацької компетентності, зокрема на етапі аналізу тексту оригіналу. На матеріалі роману А. де Сент-Екзюпері «*Le Petit Prince*», який поєднує простоту мовного оформлення з глибоким філософським змістом, символікою та багаторівневою семантикою, досліджується поетапна робота з текстом на чотирьох рівнях: смислового, лексичного, граматичного та перекладацького. Смисловий рівень спрямований на розкриття головної думки автора, логіко-семантичних зв'язків та імпліцитних відтінків значення; лексичний – на удосконалення лексичної компетентності майбутніх філологів; граматичний – на усвідомлення функціональної ролі граматичних конструкцій у тексті та їх відтворення у перекладі; перекладацький – на порівняльний аналіз рішень різних перекладачів і вироблення власних стратегій перекладу. Кожен рівень аналізу супроводжується короткими вправами, які забезпечують практичне закріплення теоретичних знань. Проведений аналіз демонструє, що поетапна робота з текстом підвищує якість перекладу і сприяє більш усвідомленому використанню мовних засобів. Запропонована система вправ передбачає інтеграцію аналізу тексту з практичними завданнями, спрямованими на розвиток аналітичного мислення та формування навичок аргументованого перекладу. Комплексне опрацювання всіх цих рівнів формує у студентів системне мислення перекладача та забезпечує адекватність і художню цінність кінцевого перекладу. Стаття висвітлює методичну послідовність роботи з текстом, демонструє ефективність поетапного підходу та окреслює перспективи подальших досліджень у сфері розвитку перекладацької компетентності студентів.

Ключові слова: аналітичне читання, перекладацька компетентність, поетапний аналіз тексту, лексичний рівень, граматичний рівень, смисловий рівень, перекладацький рівень, порівняльний аналіз перекладів.

У сучасних умовах підготовки майбутніх перекладачів особливої актуальності набуває проблема формування перекладацької компетентності як комплексного утворення, що поєднує розгалужену систему специфічних перекладацьких навичок та вмінь. Переклад художнього тексту вимагає від студента не лише знання мовних відповідників, а й глибокого розуміння смислових, стилістичних і прагматичних особливостей оригіналу. Водночас практика викладання перекладу у закладах вищої освіти засвідчує, що студенти часто зосереджуються на формальному відтворенні змісту, нехтуючи підтекстом, авторською інтенцією та художньою образністю, що негативно впливає на якість перекладу.

У цьому контексті аналітичне читання художнього тексту розглядається як ефективний засіб формування перекладацької компетентності, зокрема на етапі аналізу тексту оригіналу [1]. Особливо показовим у цьому аспекті є художній текст «*Le Petit Prince*» Антуана де Сент-Екзюпері, який поєднує простоту мовного оформлення з глибоким філософським змістом, символікою та багаторівневою семантикою. Саме ці особливості створюють низку перекладацьких труднощів і водночас відкривають широкі можливості для формування в студентів умінь працювати з художнім текстом як об'єктом перекладу.

Проблема аналітичного читання художнього тексту для філологів перебуває у фокусі сучасних лінгводидактичних та перекладознавчих досліджень. У наукових працях останніх років аналітичне читання розглядається не лише як засіб глибшого розуміння тексту, а й як інструмент формування іншомовної компетентності здобувачів філологічної освіти.

Зокрема, О.М. Верховцова, О.В. Іщенко, Д. Калай, Я.Г. Тікан у своїй статті «Analytical reading for students-philologists in the English class» підкреслюють важливість використання системних методів аналізу текстів у процесі підготовки студентів-філологів, що сприяє розвитку критичного мислення та навичок перекладу [9]. М. Махмудова і Д. Рузметова акцентують на ролі порівняльного літературознавства та перекладознавства у формуванні цілісного розуміння художніх текстів. Автори зазначають, що комплексний аналіз творів класичної літератури дозволяє студентам усвідомити значущість символів та метафор у художньому дискурсі [4].

Крім того, Ю. П. Аносова, О. В. Наумкіна, О. П. Сіліщенко у своїй публікації «Cognitive-communicative approach to teaching reading in English» пропонують когнітивно-комунікативну модель навчання читанню, що ефективно поєднує лексичний, граматичний і семантичний аналіз тексту, стимулюючи глибинне осмислення художнього твору та підготовку до перекладу [2].

Таким чином, останні дослідження свідчать про необхідність інтеграції аналітичного читання у процес професійної підготовки студентів-філологів.

Окремий напрям сучасних досліджень становлять праці, присвячені порівняльному та перекладознавчому аналізу художніх текстів. Зокрема, роман-казка А. де Сент-Екзюпері «*Le Petit Prince*» неодноразово ставав

об'єктом аналітичного та зіставного читання в контексті вивчення перекладацьких стратегій. Дослідники доводять, що порівняльний аналіз оригіналу та кількох перекладів дозволяє виявити особливості передачі культурних, символічних і стилістичних компонентів тексту, а також сприяє формуванню перекладацької рефлексії у студентів-філологів [5].

Разом із тим аналіз наукових джерел свідчить про недостатню кількість комплексних дидактичних розробок з французької мови, у яких аналітичне читання художнього тексту поєднувалося б із системною роботою над лексикою, граматиною, перекладом і символічною інтерпретацією на матеріалі одного твору. Саме ця лакуна зумовлює актуальність створення практикуму з аналітичного читання на основі твору А. де Сент-Екзюпері «*Le Petit Prince*», орієнтованого на студентів-філологів.

Метою статті є обґрунтування та опис системи аналітичних вправ, спрямованих на формування перекладацької компетентності студентів шляхом поетапного аналізу оригіналу на смислового, лексичного, граматичного та перекладацького рівнях на матеріалі оригінального твору А. де Сент-Екзюпері «*Le Petit Prince*».

Методичною основою дослідження є авторський практикум з аналітичного читання французької літератури на матеріалі твору А. де Сент-Екзюпері «Маленький принц», розроблений для здобувачів спеціальності 035 «Філологія» за спеціалізацією 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», який використовується в освітньому процесі та забезпечує поетапне формування перекладацької компетентності студентів, які вивчають французьку мову як другу іноземну.

Оскільки у статті йдеться про аналітичне читання у контексті навчання перекладу, то видається доречним знайти місце для аналітичного читання у контексті формування саме перекладацької компетентності. Варто розпочати з того, що перекладацька діяльність за своєю природою як і будь-яка діяльність базується на навичках та вміннях, але крім складної та динамічної їхньої взаємодії, перекладач постійно стикається з новим досвідом – новими проблемами, вирішення яких потребує аналітичних процедур від перекладача [7] на різних рівнях тексту. Зокрема йдеться про етап аналізу тексту оригіналу, який є вкрай важливим для ефективного реалізації перекладацької діяльності. Адже саме від успішності аналітичного етапу буде залежати адекватність тексту перекладу загалом як кінцевого результату. Л.М.Черноватий пропонує включати до цього етапу 1) уміння розуміти і тлумачити текст оригіналу, 2) аналізувати (розпізнавати типи текстів та мету її автора, аналізувати чинники, що впливають на переклад, жанр, лінгвістичні та структурні особливості тексту оригіналу, наявність та характер імплікатур, лінгвістичні особливості тексту оригіналу тощо), 3) виділяти найважливіші елементи тексту оригіналу, 4) уміння мобілізації наявних предметних знань, 5) розпізнавати потенційні перекладацькі проблеми та обґрунтовувати обрану стратегію перекладу [1].

Таким чином, етап аналізу тексту оригіналу можна розглядати як уміння одночасно утримувати у полі уваги зміст тексту, його мовну реалізацію та перекладацькі особливості. Враховуючи такий зміст аналізу, доречним видається опрацювання художнього тексту у контексті наступних аналітичних процедур, необхідних для перекладацької діяльності на різних рівнях – від рівня смислу та мовного рівня до перекладацького рівня. При цьому врахування кожного з цих рівнів є невід'ємною складовою доперекладацького, або аналітичного, етапу роботи з текстом, що забезпечує формування системного підходу до перекладу та підвищує адекватність і якість кінцевого результату.

Рівень смислу є інтегральним у даній структурі аналітичних процедур, оскільки передбачає розвиток умінь розуміти та тлумачити текст оригіналу, враховуючи розвиток сюжету та головну думку автора через імпліцитні логіко-семантичні зв'язки. Аналіз на цьому рівні спрямований на виявлення глибинних смислів тексту, авторських інтенцій, причинно-наслідкових відношень між подіями та образами, що не завжди експліцитно виражені мовними засобами. У цьому контексті доречною є позиція Л.Венуті, який розглядає переклад як інтерпретаційний акт зі значними соціальними й культурними наслідками, підкреслюючи, що переклад не обмежується формальним перенесенням мовних форм, а передбачає активний вибір смислових і культурних рішень, що визначають його функцію в мові перекладу [8]. У продовження цієї думки представник французької перекладознавчої школи М. Баллар наголошує на необхідності попередньої інтерпретації тексту як цілісного смислового утворення, адже переклад розглядається не як механічне перенесення мовних одиниць, а як акт осмислення та повторної концептуалізації змісту [3]. Відтак смисловий рівень аналізу виступає базовою умовою адекватного перекладу та забезпечує цілісне розуміння тексту оригіналу. Таким чином, смисловий рівень аналізу виступає необхідною основою для подальшої перекладацької інтерпретації та прийняття адекватних перекладацьких рішень. Тому у практикумі до кожного розділу пропонується набір вправ на рівні смислу (**Au niveau de sens**), спрямованих на формування вміння цілісно інтерпретувати текст оригіналу, виявляти імпліцитні смислові зв'язки та усвідомлювати авторську інтенцію як передумову якісного перекладу.

AU NIVEAU DE SENS (Chapitre XVII)

Compréhension du texte

1. Pourquoi le narrateur dit-il qu'il n'a «pas été très honnête» en parlant des allumeurs de réverbères?
2. Que veut montrer l'auteur avec le calcul sur les deux milliards d'habitants de la Terre?

3. Comment les grandes personnes se perçoivent-elles elles-mêmes selon le texte?
4. Pourquoi le Petit Prince est-il surpris en arrivant sur la Terre?
5. Quel est le rôle du désert dans la rencontre entre le Petit Prince et le serpent?
6. Que symbolise le serpent dans ce chapitre?
7. Pourquoi le serpent affirme-t-il être «plus puissant que le doigt d'un roi»?

💡 **Vrai ou Faux**

1. Les hommes occupent une très grande partie de la surface de la Terre.
2. Les grandes personnes aiment faire des calculs.
3. Le Petit Prince arrive sur la Terre dans une ville.
4. Le serpent se présente comme dangereux et mystérieux.
5. Le serpent parle de manière claire et directe.

💡 **Complétez chaque phrase avec UNE idée du texte (pas forcément mot à mot).**

1. Selon le narrateur, les grandes personnes aiment surtout _____.
2. Le calcul sur les habitants de la Terre sert à montrer que _____.
3. Le désert est présenté comme un lieu où _____.
4. Le serpent affirme qu'il peut «aider» le Petit Prince parce que _____.
5. Le Petit Prince pense aux étoiles car elles représentent _____.

💡 **Reliez chaque thème à l'extrait correspondant.**

Thème	Extrait
a) Illusion de l'importance humaine	☐
b) Solitude universelle	☐
c) Fascination des grandes personnes	☐
d) Mystère et pouvoir du serpent	☐
e) Nostalgie du Petit Prince	☐

Extraits:

1. «Elles adorent les chiffres.»
2. «On est seul aussi chez les hommes.»
3. «Elles se voient importantes comme des baobabs.»
4. «Je puis t'emporter plus loin qu'un navire.»
5. «Je me demande si les étoiles sont éclairées...»

💡 **Reformulez les phrases suivantes sans changer le sens.**

1. Les hommes occupent très peu de place sur la Terre.
→ Les hommes _____.
2. Les grandes personnes se croient très importantes.
→ Les grandes personnes _____.
3. Le serpent parle par énigmes.
→ Le serpent _____.

💡 **Questions d'interprétation**

Pourquoi Saint-Exupéry choisit-il le désert pour la première rencontre humaine du Petit Prince sur Terre ?

En quoi le serpent est-il différent des autres personnages rencontrés jusqu'ici ?

Pourquoi la solitude est-elle un thème central de ce chapitre ?

💡 **Cochez la ou les réponses correctes**

1. Le chapitre XVII montre que:
 - les hommes sont nombreux mais peu présents
 - la Terre est dangereuse
 - les chiffres rassurent les grandes personnes
2. Le serpent symbolise surtout:
 - la sagesse
 - la mort
 - le passage
 - l'amitié

💡 Le serpent parle souvent **par énigmes**, c'est-à-dire qu'il ne dit pas les choses directement, mais de manière symbolique. Associez chaque phrase à sa signification probable.

1. *Je suis mince comme un doigt... mais je peux t'aider à revenir sur ta planète.*
2. *Je peux m'enrouler autour de toi et te toucher.*
3. *Je peux t'emmener plus loin que n'importe quel navire.*
4. *Je peux rendre à la Terre celui que je touche.*
5. *Nous sommes seuls ici, comme dans le désert et chez les hommes.*
6. *Les grandes personnes croient qu'elles prennent beaucoup de place et sont très importantes.*
7. *Un anneau couleur de lune apparaît dans le sable.*

Choix possibles de signification:

- a) Si je te touche, je peux te renvoyer à ton origine.
- b) Je peux t’emmener vers un autre monde.
- c) Les hommes se croient puissants mais sont souvent aveugles à l’essentiel.
- d) Si je te touche, je peux te tuer.
- e) Nous sommes isolés, et le monde paraît vide.
- f) Je montre ma puissance malgré ma petite taille.
- g) La lumière du moment ou un signe symbolique apparaît.

 Pour chaque phrase, cochez la métaphore la plus probable selon le texte

Phrase	Métaphore possible
1. «Je peux t’emporter plus loin qu’un navire»	☐ La vitesse ☐ La mort ☐ L’aventure
2. «Tu es pur et tu viens d’une étoile»	☐ L’innocence ☐ La solitude ☐ La puissance
3. «Celui que je touche, je le rends à la terre dont il est sorti»	☐ La punition ☐ Le cycle de la vie ☐ Le voyage
4. «On est seul aussi chez les hommes»	☐ L’isolement ☐ La richesse ☐ Le pouvoir
5. «Un anneau couleur de lune remua dans le sable»	☐ Un signe mystérieux ☐ Une tempête ☐ Un trésor

Враховуючи необхідність акцентування саме на мовному аспекті перекладацької діяльності, після кожного розділу виокремлюється рівень лексики (Au niveau de lexique), спрямований на удосконалення лексичної компетентності студентів, зокрема умінь розпізнавати, аналізувати й адекватно відтворювати лексичні одиниці з урахуванням їх семантичних, стилістичних і контекстуальних особливостей.

 AU NIVEAU DE LEXIQUE (Chapitre VII)

révéler	розкритий, виявлений
brusquerie	грубість, різкість у поведінці
arbuste	кущ, кущик
craindre	боятися, остерігатися
rancune	образа, злопам’ятство
déranger	турбував, заважав
laid	негарний, потворний
irrité	роздратований, сердитий
gonfler d’orgueil	наповнюватися гордістю, пихатість
larmes	сльози
fragile	крихкий, тендітний
vaniteux / vaniteuse	марнославний / марнославна
arroser	поливати
protéger	захищати
le paravent	ширма
se plaindre	скаржитися
le soin	догляд
s’inquiéter	хвилюватися
précieux / précieuse	цінний / цінна
se cacher	ховатися

 Associez chaque émotion à une phrase du chapitre

- Tristesse
 - Colère
 - Impuissance
 - Frustration
- a) «Je m’occupe, moi, de choses sérieuses !»
 - b) «Il se disait encore: «Il faut bien que je supporte deux ou trois chenilles si je veux connaître les papillons...»»
 - c) «Et il éclata en sanglots. »
 - d) «J’aurais dû la juger sur les actes et non sur les mots...»

 Mettez ces mots dans les bonnes phrases (sangloter, visser, orgueil, honte, méchanceté)

- 1. Le Petit Prince commence à _____ quand il se sent triste.
- 2. L’aviateur doit _____ un boulon pour réparer son avion.
- 3. La fleur du Petit Prince a parfois de l’_____, elle veut paraître forte.
- 4. Il ne faut pas confondre la gentillesse et la _____.

 Complétez les phrases avec le bon mot (colère, larme, peur, tristesse, fierté)

- Après avoir échoué à son examen, il ressentit une grande _____.
- Elle tremblait de _____ en traversant la forêt sombre.

- Il a ressenti de la _____ lorsqu'il a vu son ami mentir.
- Une _____ coula sur sa joue quand elle entendit la mauvaise nouvelle.
- Remporter la compétition lui donna un sentiment de _____.

☞ **À quelle situation correspond le mieux chaque émotion?**

- Un enfant pleure après être tombé dans la cour de récréation.
- Un joueur soulève son trophée après avoir gagné un match.
- Une personne sursaute en voyant une araignée.
- Quelqu'un se met à crier après avoir été injustement puni.
- Un élève regarde par la fenêtre, le regard perdu, après une dispute avec un ami.

☞ **Trouvez l'intrus**

Colère: rage, frustration, satisfaction, irritation

Peur: angoisse, frayeur, panique, confiance

Tristesse: chagrin, douleur, mélancolie, euphorie

Fierté: satisfaction, honneur, humiliation, succès

☞ **Imaginez une petite histoire. Écrivez une courte histoire (3-4 phrases) en utilisant au moins trois des mots suivants: colère, larme, peur, tristesse, fierté.**

Після розділів також виокремлено граматичний рівень (**Au niveau de grammaire**), у межах якого подається окремий граматичний матеріал, спосіб представлення якого відповідає комунікативно-функціональному підходу до навчання перекладу. Граматичні явища розглядаються не ізольовано, а на прикладі тексту оригіналу та його перекладацькими завданнями, що дає змогу студентам усвідомити функціональну роль граматичних форм у формуванні смислу та стилістики висловлення. Такий підхід сприяє розвитку граматичної складової перекладацької компетентності та формує вміння свідомо обирати граматичні засоби з урахуванням норм мови перекладу й комунікативної ситуації. Для закріплення поданого матеріалу передбачено короткі вправи на тренування у вживанні відповідних граматичних структур, спрямовані на формування навичок їх свідомого й адекватного використання у процесі перекладу.

AU NIVEAU DE GRAMMAIRE ☞ (Chapitre X)

Les phrases hypothétiques au présent du conditionnel

Si j'ordonnais, disait-il couramment, si j'ordonnais à un général de se changer en oiseau de mer, et si le général n'obéissait pas, ce ne serait pas la faute du général. Ce serait ma faute.

☞ Pour parler d'une **hypothèse irréaliste ou improbable dans le présent, on utilise :**

Si + imparfait → conditionnel présent

Si j'avais un bateau, je naviguerais sur l'océan.

(Je n'ai pas de bateau → hypothèse irréaliste.)

☞ **Formation**

Imparfait du verbe dans la proposition introduite par SI:

Parler → je parlais, tu parlais, il/elle parlait...

Avoir → j'avais, tu avais, il avait...

Conditionnel présent dans la principale:

Parler → je parlerais, tu parlerais, il parlerait...

Avoir → j'aurais, tu aurais, il aurait...

☞ Exemple dans *Le Petit Prince*

Si j'ordonnais à un général de se changer en oiseau de mer, et si le général n'obéissait pas, ce ne serait pas la faute du général.

Si j'ordonnais → imparfait, hypothèse

n'obéissait pas → imparfait, continuation de l'hypothèse

ce ne serait pas → conditionnel présent, conséquence de l'hypothèse

☞ Utilisation

- Pour exprimer une action dépendant d'une condition irréaliste.
- Très fréquent dans les récits ou dialogues imaginaires.
- Permet d'exprimer politesse, imagination ou hypothèses.

☞ **Exercice. Complétez les phrases en utilisant l'imparfait après « si » et le conditionnel présent dans la principale.**

1. Si j'_____ (avoir) un petit renard, je _____ (jouer) avec lui tous les jours.

2. Si le Petit Prince _____ (pouvoir) voyager sur la Terre, il _____ (découvrir) de nouvelles fleurs.

3. Si je _____ (être) un roi, je _____ (ordonner) la paix sur toutes les planètes.

4. Si les baobabs _____ (grandir) trop vite, le Petit Prince _____ (devoir) les arracher immédiatement.

5. Si tu _____ (écouter) mieux les fleurs, tu _____ (comprendre) leurs besoins.

Завершальним у структурі кожного розділу є перекладацький рівень (**Au niveau de traduction**), спрямований на порівняльний аналіз перекладацьких рішень різних перекладачів. На цьому етапі студенти

працюють з кількома варіантами перекладу одного й того самого фрагмента тексту, що дає змогу простежити варіативність перекладу та виявити вплив смислових, лексичних і граматичних чинників на кінцевий результат. Такі завдання орієнтовані на розвиток умінь аналізувати та оцінювати перекладацькі стратегії, аргументувати доцільність використаних перекладацьких прийомів і усвідомлювати відсутність єдиного «правильного» варіанта перекладу. Перекладацький рівень інтегрує попередні етапи роботи й формує в студентів здатність до свідомого, критичного та професійно вмотивованого вибору перекладацьких рішень від передачі стилю та образності до адаптації перекладу для цільової аудиторії. Практикум включає завдання на порівняння перекладів А. Жаловського, А. Перепаді та П. Таращука, що дозволяє оцінити різні стратегії перекладу художнього тексту. На цьому етапі студенти мають змогу простежити різні перекладацькі рішення, порівняти їх між собою або запропонувати власні варіанти перекладу, аргументуючи доцільність обраних стратегій і прийомів.

🌐 AU NIVEAU DE TRADUCTION (Chapitre XII)

Оригінальний фрагмент

– Je puis t'emporter plus loin qu'un navire, dit le serpent.

Il s'enroula autour de la cheville du petit prince, comme un bracelet d'or:

– Celui que je touche, je le rends à la terre dont il est sorti, dit-il encore.

Mais tu es pur et tu viens d'une étoile...

Переклад 1 – Анатолій Жаловський (Київ: Молодь, 1976)

Я можу занести тебе далі, ніж будь-який корабель, – сказала змія. І обвила біля кісточки ногу маленького принца, мов золотий браслет. – Торкнувшись когось, я повертаю його землі, з якої він вийшов, – сказала ще вона. – Але ти невинний і прибув із зірки...

Переклад 2 – Петро Таращук (Фоліо, 2017)

Я здатна завести тебе далі, ніж будь-який корабель, – заперечила змійка і, мов золотий браслет, обвила кісточку Маленького Принца. – Доторкнувшись до людини, я повертаю її землі, з якої вона вийшла, – казала далі змійка. – Але ти чистий і прибув із далекої зорі...

Переклад 3 – Анатоль Перепадя (Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2014)

– Я можу занести тебе далі, ніж будь-який корабель, – мовила змія.

Вона обвила кісточку Маленького принца, наче золотий браслет.

– Кого я торкнуся, того повертаю землі, з якої він вийшов, – додала вона. – Але ти чистий і прибув із зоряних світів...

🌐 **Dans la langue française, le serpent est masculin. En ukrainien, le mot est féminin (змія).**

1. Comparez le choix des mots chez les traducteurs: «змія» (А. Жаловський і А. Перепадя) versus «змійка» (П. Таращук).

2. Comment la forme diminutive (змійка, petit serpent) utilisée par П.Таращук modifie-t-elle la perception du personnage par le lecteur? Cela le rend-il moins menaçant ou plus insidieux?

🌐 **Les trois traducteurs utilisent des verbes différents pour rapporter les paroles du serpent, là où l'original emploie simplement dit (dire). Créez un tableau comparatif pour les verbes utilisés :**

А. Жаловський : *сказала* (dire, neutre)

П. Таращук: *заперечила* (objecter, contredire)

А. Перепадя: *мовила* (parler, dire avec emphase/poésie)

1. Quelle est l'incidence de ces choix sur le ton de la conversation ?

2. Lequel de ces verbes confère le plus de solennité ou de mystère à la voix du serpent?

🌐 **La fin du fragment original est « tu viens d'une étoile... ». Observez les différentes traductions de d'une étoile :**

А. Жаловський / П. Таращук : *із зірки / із далекої зорі* (au singulier)

А. Перепадя : *із зоряних світів* (au pluriel, «des mondes étoilés»)

А. Перепадя s'éloigne de la lettre de l'original pour utiliser une métaphore plus large. généralisation renforce-t-elle la poésie du texte ou dilue-t-elle le fait spécifique que le Prince vient d'une seule petite planète/étoile ?

🌐 **Le style de Saint-Exupéry est simple mais rythmé. Lisez les trois traductions à haute voix (si possible).**

Identifiez les différences de rythme. Lequel des traducteurs utilise des phrases plus courtes, plus percutantes (А. Жаловський), et lequel utilise un style plus ample et plus archaïsant (А. Перепадя) ? Lequel sonne le plus «moderne» (П. Таращук)?

Комплексне опрацювання всіх цих рівнів у межах практикуму формує у студентів системне мислення перекладача та забезпечує адекватність і художню цінність кінцевого перекладу.

Результати дослідження. У контексті перекладу художнього твору, такого як «Le Petit Prince». А. де Сент-Екзюпері, аналітичне читання стає не лише засобом розуміння сюжету, а й інструментом формування перекладацької компетентності, що включає здатність передати символічний та емоційний зміст оригіналу, стиль автора, а також культурні та моральні коди тексту. Застосування системних аналітичних процедур дозволяє перекладачу не тільки вирішувати конкретні лексико-граматичні проблеми, а й забезпечує

узгодженість усіх рівнів перекладу, сприяючи формуванню адекватного та органічного перекладу, який зберігає авторську інтенцію та художню цінність твору.

Таким чином, практикум з аналітичного читання на основі одного художнього твору виступає як інтегративний інструмент, який поєднує роботу над лексикою, граматику, перекладом і символічною інтерпретацією, створюючи комплексне середовище для розвитку професійних навичок майбутніх філологів і перекладачів.

Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо в розширенні кола аналізованих текстів і жанрів, зокрема залученні інших типів дискурсу, що дасть змогу поглибити уявлення про специфіку перекладацьких стратегій у різних комунікативних ситуаціях. Доцільним видається також подальше дослідження ефективності запропонованої системи вправ у процесі формування перекладацької компетентності студентів, зокрема шляхом її апробації в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Використана література:

1. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студентів закладів вищої освіти за спеціальністю «Переклад». Вінниця : Нова книга, 2013. 376 с.
2. Anosova Y. P., Naumkina O. V., Silishchenko O. P. Cognitive communicative approach to teaching reading in English for applicants of education in polytechnical institutions of professional advanced education. *Scientific Notes of Junior Academy of Sciences of Ukraine*. 2022. № 1 (20). P. 3–13.
3. Ballard M. *De la traduction*. Paris : Ophrys, 1998. 256 p.
4. Mahmudova M. F., Ruzmetova D. K. Comparative literature and translation studies: theory and practice. *Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi*. 2025. Vol. 58, no. 1. P. 239–241. URL: <https://journalss.org/index.php/tal/article/view/7161> (дата звернення: 06.02.2026).
5. Mandi M. C. Comparative analysis of literary texts in translation studies [Electronic resource]. University of Burundi Repository, 2025. URL: <https://repository.ub.edu.bi/server/api/core/bitstreams/ed5fccf6-e4a8-4eaa-8193-ca1ddd2dcfb/content> (дата звернення: 06.02.2026).
6. Nord C. *Text analysis in translation: theory, methodology and didactic application of a model for translation-oriented text analysis*. Amsterdam; New York: Rodopi, 2005. 275 p.
7. Robinson D. *Becoming a translator: an introduction to the theory and practice of translation*. New York: Routledge, 2007. 320 p.
8. Venuti L. *Translation changes everything: theory and practice*. London; New York: Routledge, 2013. 312 p.
9. Verhovtsova O., Ishchenko O., Kalay D., Tikan Y. Analytical reading for students philologists in the English class. *Advanced Education*. [S. l.], [n. d.]. URL: <https://ae.fl.kpi.ua/article/view/259803> (дата звернення: 06.02.2026).
10. Saint-Exupéry A. de. *Le Petit Prince*. Paris: Folio, 2010. 96 p.

References:

1. Chernovaty L. M. (2013) *Metodyka vykladannia perekladu yak spetsialnosti: pidruchnyk dlia studentiv zakladiv vyshchoi osvity za spetsialnistiu «Pereklad»* [Methods of teaching translation as a speciality: a textbook for students of higher education institutions majoring in «Translation»]. Vinnytsia: Nova knyha. 376 s. [in Ukrainian]
2. Anosova Y. P., Naumkina O. V., & Silishchenko, O. P. (2022). Cognitive communicative approach to teaching reading in English for applicants of education in polytechnical institutions of professional advanced education. *Scientific Notes of Junior Academy of Sciences of Ukraine*, 1(20), P. 3–13.
3. Ballard M. (1998). *De la traduction*. Ophrys. 256 p.
4. Mahmudova M. F. qizi, & Ruzmetova D. K. (2025). Comparative literature and translation studies: Theory and practice. *Ta'lim Innovatsiyasi Va Integratsiyasi*, 58(1), P. 239–241. <https://journalss.org/index.php/tal/article/view/7161>
5. Mandi M. C. (2025). Comparative analysis of literary texts in translation studies. University of Burundi Repository. <https://repository.ub.edu.bi/server/api/core/bitstreams/ed5fccf6-e4a8-4eaa-8193-ca1ddd2dcfb/content>
6. Nord C. (2005). *Text analysis in translation: Theory, methodology and didactic application of a model for translation-oriented text analysis*. Rodopi. 275 p.
7. Robinson D. (2007). *Becoming a translator*. Routledge. 314 p.
8. Venuti L. (2013). *Translation changes everything: Theory and practice*. Routledge. 312 p.
9. Verhovtsova O., Ishchenko O., Kalay D., & Tikan Y. (n.d.). Analytical reading for students philologists in the English class. *Advanced Education*. <https://ae.fl.kpi.ua/article/view/259803>
10. Saint-Exupéry A. de. (2010). *Le Petit Prince* [The Little Prince]. Folio, Paris, 96 p. [in French].

V. Ihnatenko. Analytical reading of literary texts as a means of developing students' translation competence (based on the material from 'Le petit prince' by A. de Saint-Exupéry)

The article considers analytical reading of a literary text as an effective tool for developing students' translation competence. Analytical reading is considered particularly effective at the stage of source text analysis. Using Antoine de Saint-Exupéry's Le Petit Prince – a text that combines linguistic simplicity with deep philosophical meaning, symbolism, and multi-level semantics – the study explores step-by-step work with the text on four levels: semantic, lexical, grammatical, and translational. The semantic level aims to uncover the author's main idea, logical-semantic connections, and implicit nuances of meaning; the lexical level focuses on improving students' lexical competence; the grammatical level emphasizes understanding the functional role of grammatical structures in the text and their rendering in translation; the translational level involves comparative analysis of different translators' solutions and the development of students' own translation strategies. Each level of analysis is accompanied by short exercises that ensure practical consolidation of theoretical knowledge. The analysis demonstrates that step-by-step work with the text improves translation quality and

promotes more conscious use of linguistic means. The proposed system of exercises integrates text analysis with practical tasks aimed at developing analytical thinking and skills for reasoned translation. Comprehensive work across all these levels fosters students' systemic translator's thinking and ensures the adequacy and artistic value of the final translation. The article outlines the methodological sequence of text work, demonstrates the effectiveness of the step-by-step approach, and identifies prospects for further research in developing students' translation competence.

Key words: *analytical reading, translation competence, step-by-step text analysis, lexical level, grammatical level, semantic level, translational level, comparative analysis of translations*

Дата першого надходження статті до видання: 12.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу
CC BY 4.0